

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 201/2021-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného spoločnosťou Viktória Hellenbart, advokátska kancelária s. r. o., M. Rázusa 146/23, Lučenec, v mene ktorej koná konateľka a advokátka Mgr. Viktória Hellenbart, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Sžk 33/2020 z 19. novembra 2020 takto

rozhodol:

1. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Sžk 33/2020 z 19. novembra 2020 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Sžk 33/2020 z 19. novembra 2020 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu správneému súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **576,12 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 5. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje ústavnému súdu označené rozhodnutie všeobecného súdu zrušiť a vrátiť mu vec sťažovateľa na ďalšie konanie a priznať mu tiež náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol na základe personálneho rozkazu riaditeľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Banskej Bystrici (ďalej len „krajské riaditeľstvo Policajného zboru“) č. 473 z 18. novembra 2016 (ďalej len „personálny rozkaz“) podľa § 191 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 73/1998 Z. z.“) uvoľnený zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru. O odvolaní sťažovateľa, ktoré proti personálnemu rozkazu podal, rozhodol prezident Policajného zboru rozhodnutím sp. zn. KM-OLVS-5/2017/OPK zo 16. marca 2017 (ďalej len „rozhodnutie prezidenta Policajného zboru“), ktorým odvolanie zamietol a personálny rozkaz ako vecne správny potvrdil. Sťažovateľ napadol rozhodnutie prezidenta Policajného zboru a personálny rozkaz riaditeľa krajského riaditeľstva Policajného zboru správnu žalobou adresovanou Krajskému súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“), ktorý ju rozsudkom č. k. 24 S 97/2019-89 z 11. júna 2020 (ďalej len „prvostupňový rozsudok“) zamietol. O kasačnej sťažnosti podanej proti prvostupňovému rozsudku krajského súdu rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom č. k. 5 Sžk 33/2020 z 19. novembra 2020 (ďalej len „namietaný rozsudok“), ktorým ju ako nedôvodnú podľa § 461 Správneho súdneho poriadku zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti dôvodí, že sa so správnu žalobou obrátil na krajský súd na účel preskúmania zákonnosti postupu orgánov verejnej správy v administratívnom konaní, ktorého výsledkom bolo uvoľnenie sťažovateľa zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru. Podľa vyjadrenia sťažovateľa k jeho uvoľneniu zo služobného pomeru malo dôjsť na základe jeho písomnej žiadosti, vo vzťahu ku ktorej v administratívnom konaní namietal, že išlo o neplatný právny úkon, pretože nemal úmysel takúto žiadosť podať, keďže nekonal slobodne, ale pod nátlakom svojho nadriadeného, ktorý mu mal predložiť už vyplnenú žiadosť o uvoľnenie a túto sťažovateľ iba podpísal. Ďalej vysvetľuje, že súčasťou nátlakového konania zo strany jeho nadriadených malo byť aj konanie posudkového lekára žalovaného orgánu verejnej správy. Podľa

sťažovateľa posudkový lekár po tom, čo sťažovateľ ukončil na základe odporúčania ošetrojúceho lekára špecialistu svoju dlhšie trvajúcu práceneschopnosť, intervenoval u jeho obvodnej lekárky a nariadil jej predĺžiť pokračovanie jeho práceneschopnosti. Následne si mal posudkový lekár sťažovateľa predvolať a informovať ho, že jeho zdravotný stav bude aj tak dôvodom na jeho uvoľnenie zo služobného pomeru, a preto bude preňho výhodnejšie, ak o uvoľnenie sám požiada, keďže v opačnom prípade, ak by k uvoľneniu sťažovateľa zo služby došlo na základe posudkového konania, uvádzal by sa v príslušnej dokumentácii aj dôvod uvoľnenia, čo by mohlo sťažovateľa podľa posudkového lekára znevýhodniť v jeho budúcej kariére. Sťažovateľ uvádza, že inkriminovaným zdravotným dôvodom mala byť depresívna epizóda, ktorú síce prekonal, avšak podľa ošetrojúceho lekára špecialistu bol jeho stav natoľko stabilizovaný, že ho tento lekár považoval za schopného riadneho výkonu služby v Policajnom zbore. Ďalej sťažovateľ uvádza, že po tom, ako si uvedomil, do akej situácie bol nadriadenými „vmanévrovaný“, adresoval žalovanému orgánu verejnej správy podanie, v ktorom mu oznámil, že žiadosť o uvoľnenie zo služobného pomeru nepodal slobodne, a preto žiada, aby na ňu nebolo prihliadané. Dôvodí, že toto podanie jeho nadriadení vyhodnotili ako späťvzatie žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru podľa § 191 ods. 4 zákona č. 73/1998 Z. z. a následne mu prostredníctvom personálneho rozkazu, ktorým bolo rozhodnuté o jeho uvoľnení zo služobného pomeru, bolo oznámené, že v zmysle citovaného zákona je orgán verejnej správy povinný vždy žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru vyhovieť, pričom v zmysle relevantných ustanovení citovaného zákona už nemá možnosť rozhodnúť, či so späťvzatím súhlasí alebo nie. V sťažovateľovom prípade žalovaný orgán verejnej správy so späťvzatím žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru nesúhlasil, a preto personálnym rozkazom rozhodol o jeho uvoľnení zo služobného pomeru. Sťažovateľ dodáva, že na účel posúdenia uvedeného podania (späťvzatia žiadosti) bola jeho nadriadenými zvolaná porada, na ktorú nebol predvolaný, navyše sa domnieva, že sa predmetná porada reálne neuskutočnila.

4. Sťažovateľ ústavný súd oboznamuje s obsahom prvostupňového rozsudku krajského súdu, ktorý nepovažoval za preukázané žiadne skutočnosti, z ktorých by bolo možné objektívne dospieť k záveru, že sťažovateľ podal žiadosť o uvoľnenie zo služobného pomeru pod tlakom bezprávnej vyhrážky alebo že bol uvedený do omylu a podanie predmetnej žiadosti nebolo prejavom jeho slobodnej vôle. Ďalej poukazuje na to, že krajský súd vo svojom rozsudku uzavrel, že je plne v dispozičnej sfére žalovaného orgánu verejnej správy rozhodnúť podľa § 191 ods. 4 zákona č. 73/1998 Z. z., či so späťvzatím žiadosti o uvoľnenie súhlasí alebo nie. Napokon uvádza, že krajský súd vo svojom rozsudku konštatoval, že v žalobe sťažovateľ uviedol žalobné dôvody len veľmi všeobecne a takto vymedzeným dôvodom nemohol konajúci súd vyhovieť. Sťažovateľ argumentuje, že v uplatnenej kasačnej sťažnosti, ktorou napadol prvostupňový rozsudok krajského súdu, oponoval, že v podanej správnej žalobe uviedol viacero konkrétnych skutkových okolností, ktorými svoj žalobný návrh riadne odôvodnil, navyše ho krajský súd k uvedeným okolnostiam na pojednávaní aj vypočul, a preto považuje predmetné konštatovanie krajského súdu za nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Dôvodí, že v kasačnej sťažnosti podrobne prezentoval svoje námietky k nedostatočne zistenému skutkovému stavu, ktorý bol podkladom na prvostupňový rozsudok krajského súdu. Na tomto mieste sťažovateľ konkretizuje a uvádza, že v kasačnej sťažnosti poukazoval na to, že závery prvostupňového rozsudku krajského súdu o tom, že zmienený posudkový lekár žalovaného orgánu verejnej správy mal právo rozhodovať o pokračovaní

práceschopnosti sťažovateľa a prehodnocovať jeho zdravotný stav a vstupovať tak do kompetencií obvodnej lekárky, nie sú správne, čo v kasačnej sťažnosti riadne odôvodnil, keď v podrobnostiach poukázal na to, aké má posudkový lekár zo zákona právomoci a že v jeho prípade posudkový lekár pri jednaní s ním konal nad rámec zákona a svojvoľne. Podľa jeho vyjadrenia mu najvyšší súd v odôvodnení namietaného rozsudku na tieto konkrétne námietky nedal žiadnu odpoveď. Podľa sťažovateľa pritom ide o námietky, ktorých posúdenie je podstatné pre rozhodnutie o žalobe o preskúmanie zákonnosti postupu žalovaného orgánu verejnej správy. Argumentuje, že najvyšší súd založil zamietnutie kasačnej sťažnosti okrem iného i na závere, podľa ktorého konanie dotknutého posudkového lekára, ktorý informoval sťažovateľa o postupe pri jeho ochorení upravenom v právnom predpise, nemá charakter bezprávnej vyhrážky, a teda toto nemohlo mať vplyv na platnosť sťažovateľovej žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru. Podľa sťažovateľa takýto záver najvyššieho súdu by bolo možné akceptovať len vtedy, ak by bolo zrejmé, že sa konajúci súd vysporiadal s námietkou sťažovateľa, že by jeho zdravotný stav, ktorý by eventuálne mohol byť dôvodom na uvoľnenie zo služobného pomeru, musel byť zistený a konštatovaný v zákonom predpísanom konaní ako výsledok lekárskej posudkovej činnosti, k čomu v danom prípade nedošlo a takáto činnosť na posúdenie zdravotného stavu sťažovateľa sa ani nezačala a pokiaľ by sa aj začala, nebol by výsledok založený len na individuálnom názore špecifikovaného posudkového lekára. Sťažovateľ je toho názoru, že pokiaľ dotknutý posudkový lekár bez toho, aby mal zákonom predpísaným spôsobom zistené závery o jeho zdravotnom stave, upozornil sťažovateľa na to, že môže byť zo služobného pomeru prepustený, takéto jeho konanie nemožno považovať za regulárne informovanie, ale za zneužitie postavenia. Odporúčanie posudkového lekára ukončiť služobný pomer možno podľa sťažovateľa za takých okolností považovať za psychický nátlak. Je toho názoru, že podanie žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru v takejto situácii nemožno hodnotiť ako slobodné jednanie, minimálne ide o konanie pod vplyvom zavádzajúcich a nepreukázaných informácií o jeho zdravotnom stave. Dôvodí, že najvyšší súd sa s týmito jeho námietkami vôbec nevysporiadal.

5. Sťažovateľ v ďalšom bode ústavnej sťažnosti poukazuje na časť argumentácie kasačnej sťažnosti, v ktorej namietal, že skutočnosť, že žalovaný orgán verejnej správy rozhoduje o súhlase so späťvzatím žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru sám, neznamená, že jeho postupu nemožno nič vytknúť, ako to konštatoval krajský súd. Podľa jeho názoru autonómia v rozhodovaní nelegitimizuje svojvoľu pri rozhodovaní orgánu verejnej správy a aj v takomto prípade mal sťažovateľ právo na odôvodnenie tohto rozhodnutia, a to aj v prípade, keď žalovaný orgán verejnej správy nemienil žiadosti vyhovieť. Najvyšší súd podľa jeho vyjadrenia reagoval na túto námietku len čiastočne, a to konštatovaním, že orgán verejnej správy má právo zvoliť si vlastný postup pri posudzovaní žiadosti podľa § 191 ods. 4 zákona č. 73/1998 Z. z. Sťažovateľ namieta, že aj v administratívnom konaní sa uplatňuje zásada zákonnosti, ako aj zásada, že štátny orgán môže postupovať len zákonom dovoleným spôsobom. Táto zásada podľa jeho názoru vylučuje akúkoľvek svojvoľu pri rozhodovaní štátnych orgánov, pričom platí aj v prípade, ak mu zákon umožňuje správnu úvahu o určitej otázke, kde zvolenie vlastného postupu je limitované tým, že tento postup nemôže byť zjavne svojvoľný, sledujúci iný, než je zákonom predpokladaný cieľ, kde postup musí byť adekvátnou reakciou na situáciu, pre riešenie ktorej bol zvolený. Sťažovateľ postup, ktorý žalovaný orgán verejnej správy zvolil, navyše za okolností, keď ho na poradu, kde sa podanie

sťažovateľa vyhodnocovalo, ani neprizval, považuje za postup, ktorý už na prvý pohľad nesledoval legitímny cieľ, ktorým bolo riadne posúdenie a vyhodnotenie žiadosti sťažovateľa.

6. Sťažovateľ v závere uzatvára svoju argumentáciu a uvádza, že namieta právne závery najvyššieho súdu pri výklade slobody vôle sťažovateľa, ktoré považuje za ústavne neudržateľné. Podľa jeho názoru podanie žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru musí byť jednoznačne a výlučne osobným rozhodnutím príslušníka Policajného zboru, ktoré nemôže byť nijakým spôsobom vynucované ani podnecované zo strany služobného úradu, pričom pokiaľ služobný úrad sťažovateľa na podanie žiadosti akokoľvek nabádal, navyše s poukazovaním na zatiaľ nepreukázané a nejestvujúce dôvody na ukončenie jeho služobného pomeru, nemožno hovoriť o slobodnom rozhodovaní. Tento záver podľa sťažovateľa platí o to viac, ak nabádajúcim je strana, ktorá je v zmluvnom vzťahu jednoznačne v pozícii silnejšieho a dominantného partnera.

7. V označenom postupe najvyššieho súdu, ktorého výsledkom je namietaný rozsudok, vidí sťažovateľ porušenie svojich označených práv.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

8. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 201/2021-15 z 21. apríla 2021 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu na ďalšie konanie. V súvislosti s vecným prerokovaním ústavnej sťažnosti 11. mája 2021 vyzval ústavný súd predsedu najvyššieho súdu na vyjadrenie sa k vecnej stránke ústavnej sťažnosti. Ústavný súd v súlade s § 126 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) po prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie upovedomil o ústavnej sťažnosti aj zúčastnenú osobu Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) ako žalovaného v základnom konaní vedenom vo veci sťažovateľa pred všeobecnými súdmi a poskytol mu možnosť vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti.

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

9. Na výzvu ústavného súdu reagovala podpredsedníčka najvyššieho súdu podaním č. KP 3/2021-245 z 18. mája 2021, v ktorom odkázala na stanovisko predsedu príslušného senátu. V uvedenom stanovisku najvyšší súd dôvodil, že v dotknutom konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia riešil senát otázku, či bol postup nadriadeného, resp. žalovaného vo vzťahu k neakceptovaniu späťvzatia žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru v súlade so zákonom č. 73/1998 Z. z. V nadväznosti na to poukázal na relevantné ustanovenia citovaného zákona, a to na ustanovenia § 191 upravujúce postup pri žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru, kde zdôraznil, že § 191 ods. 1 upravuje povinnosť príslušného orgánu uvoľniť zo služobného pomeru policajta, ak o to požiada, pričom § 191 ods. 4 citovaného zákona zakotvuje možnosť správnej úvahy príslušného orgánu vo vzťahu k rozhodnutiu o tom, či bude akceptovať, resp. súhlasiť so späťvzatím žiadosti o uvoľnenie. V prejednávanej veci išlo podľa vyjadrenia najvyššieho súdu o zákonom povolenú

správnú úvahu, ktorej výsledkom bol nesúhlas so späťvzatím žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru, kde podľa mienky najvyššieho súdu táto správna úvaha s prihliadnutím na obsah spisového materiálu nevybočila z medzí a hľadísk ustanovených zákonom. Ako na relevantné časti spisového materiálu odkázal najvyšší súd na zápisnicu z pracovného stretnutia zo 6. decembra 2016, z ktorej je zrejmé, že riaditeľ krajského riaditeľstva Policajného zboru si na účel náležitého posúdenia žiadosti sťažovateľa o späťvzatie žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru zadovážil podklady v podobe vyjadrení subjektov zúčastnených na tejto porade. Najvyšší súd uzavrel, že nezistil rozpor so zákonom ani ústavnú nekonformnosť vykonanej správnej úvahy žalovaného, keďže nesúhlas so späťvzatím žiadosti o uvoľnenie má autonómny charakter a nie je závislý na okolnostiach a dôvodoch, ktoré viedli k podaniu žiadosti o uvoľnenie. Podľa najvyššieho súdu možno situáciu sťažovateľa hodnotiť ako omyl v pohnútke, ktorý však z hľadiska súkromného práva nevyvoláva právne následky neplatnosti právneho úkonu (žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru). Najvyšší súd v stanovisku napokon prezentoval aj svoj súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci sťažovateľa.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

10. Ministerstvo vnútra vo svojom stanovisku doručenom ústavnému súdu 19. mája 2021 dôvodilo, že vo veci uvoľnenia sťažovateľa zo služobného pomeru v štátnej službe príslušníka Policajného zboru bolo postupované v súlade s ustanoveniami § 191 zákona č. 73/1998 Z. z., keď prvostupňový orgán verejnej správy posúdil žiadosť sťažovateľa o uvoľnenie zo služobného pomeru a rozhodol o nej vydaním personálneho rozkazu. Služobný pomer bol teda ukončený zákonným spôsobom v zmysle § 191 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z., ktoré ukladá nadriadenému povinnosť uvoľniť policajta zo služobného pomeru, ak tento o to požiadajú, pričom v zmysle uvedeného ustanovenia nie je zákonnou povinnosťou nadriadeného skúmať dôvody, ktoré viedli policajta k podaniu žiadosti o uvoľnenie. V prípade sťažovateľa podľa ministerstva vnútra jediným dôvodom uvoľnenie sťažovateľa zo služobného pomeru bola jeho žiadosť a uplynutie lehoty, na ktorej sa sťažovateľ dohodol s nadriadeným. Ministerstvo vnútra argumentuje, že žiadosť sťažovateľa o uvoľnenie zo služobného pomeru z 8. novembra 2016 nevykazovala atribúty nedostatku slobody vôle ani slobody a vážnosti jej prejavu, sťažovateľovi sa nepodarilo preukázať, že by pri podaní uvedenej žiadosti konal neslobodne, pod nátlakom či z donútenia, neuviedol žiadnu bezprávnú vyhrážku, ktorou by ho nadriadení nútili podať si žiadosť o uvoľnenie a ktorá by u neho vzbudzovala dôvodnú obavu z toho, čo mu v prípade nepodania si tejto žiadosti hrozí. Dôvodí, že slobodná a vážne mienená vôľa sťažovateľa ukončiť služobný pomer vyplýva z preukázaných skutočností, ktorými sú tie okolnosti, že sťažovateľ sa sám dostavil na pracovisko, aby požiadal nadriadeného o uvoľnenie zo služobného pomeru, pričom dobrovoľne sám zotrval na pracovisku minimálne jednu hodinu, kým nadriadený nezískal súhlas riaditeľa krajského riaditeľstva Policajného zboru k skráteniu zákonom stanovenej lehoty na uvoľnenie zo služobného pomeru, žiadosť sťažovateľ dobrovoľne podpísal a riadne doručil nadriadenému, pričom si jeden rovnopis ponechal.

Ministerstvo vnútra v nadväznosti na uvedené tvrdenia predložilo svoju verziu skutkových okolností týkajúcich sa prípadu sťažovateľa a uviedlo, že sťažovateľ osobne požiadal 8. novembra 2016 svojho nadriadeného o vytlačenie a vyplnenie žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru, ktorý mu vyhovel a v ten istý deň mu v dvoch výtlačkoch vyplnenú žiadosť odovzdal, po prečítaní

a podpísaní ju sťažovateľ v jednom výtlačku odovzdal tomuto nadriadenému. Na základe takto podanej žiadosti bol 18. novembra 2016 vydaný personálny rozkaz, ktorým bol sťažovateľ zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru uvoľnený k 31. decembru 2016, pričom tento personálny rozkaz bol sťažovateľovi vyhlásený 6. decembra 2016. Sťažovateľ ešte predtým 2. decembra 2016 adresoval krajskému riaditeľstvu Policajného zboru písomný podnet, v ktorom žiadal, aby sa na podanú žiadosť o uvoľnenie zo služobného pomeru neprihliadalo, keďže táto žiadosť nebola vyjadrením jeho slobodnej a vážne mienenej vôle (sťažovateľ v tomto podnete dôvodil obdobne ako v podanom odvolaní). V reakcii na uvedený písomný podnet sťažovateľa riaditeľ krajského riaditeľstva Policajného zboru požiadal osoby dotknuté v tomto podaní o stretnutie a zaujatie stanoviska a keďže sťažovateľ uviedol svoje dôvody písomne v predmetnom podaní, nebola jeho prítomnosť na stretnutí potrebná. Na uvedenom stretnutí 6. decembra 2016 bolo prijaté zamietavé stanovisko k podnetu sťažovateľa. Ministerstvo vnútra ďalej odkázalo na vyjadrenie posudkového lekára oddelenia lekárskeho posudkového odboru zdravotníctva, sekcie personálnych a sociálnych činností a osobného úradu ministerstva vnútra, ktorý uviedol, že ho koncom októbra 2016 telefonicky kontaktovala ošetrojúca lekárka sťažovateľa, ktorému bola ukončená hospitalizácia a príslušný odborný lekár mu navrhol nástup do práce, z toho dôvodu teda ošetrojúca lekárka sťažovateľovu práceneschopnosť ukončila a keďže si nebola istá svojím postupom, oslovila posudkového lekára a oboznámila ho so zdravotným stavom sťažovateľa. Na základe uvedeného kontaktoval posudkový lekár nadriadených sťažovateľa, aby sťažovateľa „nasmerovali“ späť k ošetrojúcej lekárke na účel pokračovania v práceneschopnosti s tým, že do práce nastúpi až po zhodnotení zdravotného stavu posudkovým lekárom. Na základe uvedeného si sťažovateľ dohodol stretnutie s posudkovým lekárom, ku ktorému sa dostavil s kompletnou zdravotnou dokumentáciou, po preštudovaní ktorej ho tento oboznámil, že mu jeho zdravotný stav neumožňuje zotrvať v služobnom pomere a bude musieť až do prepustenia pokračovať v práceneschopnosti, keďže podľa relevantnej právnej úpravy zodpovedá jeho konkrétna diagnóza zdravotnej klasifikácii, ktorá ho diskvalifikuje ako nespôsobilého pre výkon štátnej služby policajta.

III.3. Replika sťažovateľa:

11. Sťažovateľ sa prostredníctvom svojej právnej zástupkyne vyjadril k stanovisku najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby podaním doručeným ústavnému súdu 26. júna 2021, pričom v ňom zotrval na dôvodoch podanej ústavnej sťažnosti a konštatoval, že najvyšší súd vo svojom stanovisku v podstate iba zopakoval odôvodnenie prezentované v samotnom namietanom rozsudku a nepredložil v reakcii na sťažovateľom namietané porušenie práv žiadnu argumentáciu. Takisto uviedol, že sa nestotožňuje s právnym názorom najvyššieho súdu, ktorý hodnotí situáciu sťažovateľovho prípadu ako omyl v pohnútku, podľa mienky sťažovateľa totiž o omyle v pohnútku by bolo možné hovoriť vtedy, ak by chcel svojím konaním privodiť skončenie pracovného pomeru, ale pomýlil by sa v dôvodoch, pre ktoré tak urobil, sťažovateľ však služobný pomer skončiť nechcel a v ústavnej sťažnosti a takisto v podanej žalobe zdôraznil, že nekonal slobodne a pri rozhodovaní bol neadekvátnym spôsobom ovplyvňovaný zo strany nadriadeného a aj posudkového lekára. Na tieto námietky však všeobecné súdy pri prejednávaní žaloby sťažovateľa nereagovali. Vo vzťahu k stanovisku zúčastnenej osoby sťažovateľ opätovne zdôraznil, že vyjadrenie

posudkového lekára, na ktoré sa zúčastnená osoba sama odvoláva, vlastne potvrdzuje pravdivosť tvrdení sťažovateľa, a to že hoci nedošlo k riadnemu preskúmaniu jeho zdravotného stavu, keďže lekárska posudková činnosť neprebehla a ani nezačala a jej výsledkom nemôže byť samostatný názor dotknutého posudkového lekára, ale len názor celej komisie, posudkový lekár sťažovateľa „(dez)informoval“ o výsledku s cieľom naviesť ho na podanie žiadosti o ukončenie služobného pomeru, lebo aj tak dôjde k jeho prepusteniu. Sťažovateľ takúto situáciu považuje za vyvíjanie nátlaku a nielen za obyčajné informovanie o skutočnostiach, ako sa to snaží interpretovať zúčastnená osoba. Je toho názoru, že zúčastnená osoba svojím vyjadrením opäť potvrdila, že dotknutý posudkový lekár aktívne zasahoval do dĺžky práceneschopnosti sťažovateľa napriek tomu, že nebol jeho ošetrovujúcim lekárom a nepoznal jeho zdravotný stav ani prepúšťacíu správu, na čo podľa mienky sťažovateľa nemal oprávnenie a pokiaľ zúčastnená osoba tvrdí vo svojom stanovisku opak, jej výklad odporuje zákonu. Takáto nezákonná intervencia dotknutého posudkového lekára voči sťažovateľovi pôsobila mocensky, agresívne a mala potenciál vyvolať v ňom pocit beznádeje plynúci z toho, že cez takúto silu sa nepresadí. Sťažovateľ argumentuje, že práceneschopnosť, ktorá mu bola pôvodne ošetrovujúcou lekárkou ukončená a ktorá bola znovu predĺžená na základe zásahu posudkového lekára i napriek tomu, že sťažovateľ sa cítil zdravotne dobre a nemal predpísaný žiaden liečebný režim, bola vyvolaná zámerne, aby sa zabránilo jeho účasti na spomínanej porade a celkovej prítomnosti na pracovisku až do termínu skončenia jeho pracovného pomeru. Uvádza, že dôrazne namieta spôsob, akým zúčastnená osoba interpretuje svoje zákonné povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 73/1998 Z. z., keď uvádza, že nie je zákonnou povinnosťou nadriadeného skúmať dôvody, ktoré viedli policajta k podaniu žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru. Podľa názoru sťažovateľa ak policajt doručí písomnú námietku, v ktorej uvedie závažné skutočnosti o tom, že bol k podaniu žiadosti donútený zo strany svojho nadriadeného, je zákonnou povinnosťou tieto skutočnosti prešetriť. Dodáva, že samotná skutočnosť, na ktorú poukazuje zúčastnená osoba, a to že sa sťažovateľ 8. novembra 2016 sám dostavil na pracovisko, nie je dôkazom o tom, že tam prišiel na účel podania žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru, sťažovateľ uvádza, že sa v uvedený deň dostavil, aby nastúpil do služby, avšak namiesto toho bol donútený podať inkriminovanú žiadosť. Je toho názoru, že konajúce súdy sa s týmito jeho námietkami o nezákonnosti postupu zo strany nadriadených sťažovateľa ani pri vykonávaní dokazovania a ani pri odôvodňovaní rozsudkov nevyrovnali, v čom vidí porušenie jeho práva na spravodlivý proces.

12. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, keďže na základe obsahu podaní dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v podstate namieta ústavnú neudržateľnosť právnych záverov namietaného rozsudku najvyššieho súdu pri výklade slobody vôle sťažovateľa, ako aj pri výklade § 191 zákona č. 73/1998 Z. z.

14. Ústavný súd hneď v úvode poukazuje na východiská svojej rozhodovacej činnosti, ktorými sa riadi pri posudzovaní námietok tzv. arbitrárnosti rozhodnutí všeobecných súdov a uvádza, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne aj I. ÚS 13/00, I. ÚS 20/03, IV. ÚS 43/04). Takisto poukazuje aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorú v rámci svojej rozhodovacej činnosti štandardne zohľadňuje a v zmysle ktorej ESLP formuluje v rámci práva na spravodlivý proces požiadavku náležitého odôvodnenia rozhodnutia ako korelátu práva účastníka konania prednášať návrhy a argumenty, aby mu na nich bola poskytnutá relevantná odpoveď. Povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie však automaticky neznamená povinnosť poskytnúť podrobnú odpoveď na každý nastolený argument (napr. rozhodnutie ESLP vo veci Van de Hurk c. Holandsko z 19. 4. 1994). Garancie poskytované čl. 46 ods. 1 ústavy zaväzujú konajúci súd poskytnúť špecifickú odpoveď na argumenty majúce rozhodujúci význam pre výsledok rozhodnutia (napr. rozhodnutia ESLP vo veci Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997 a vo veci Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

15. Ústavný súd ozrejmuje, že arbitrárnosť môže mať v súdnych rozhodnutiach rôznu podobu. Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu o arbitrárne rozhodnutie ide najmä vtedy, ak je svojvoľné. Môže tiež ísť o extrémny nesúlad právnych záverov s vykonaným dokazovaním alebo môže ísť o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Arbitrárnosť môže tiež spočívať v takom hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich pri žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú prijaté skutkové závery. Arbitrárnosť teda znamená interpretačný exces. Arbitrárne rozhodnutie je spravidla spojené s nedostatočným odôvodnením, avšak nemusí to tak byť nevyhnutne. Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces (I. ÚS 115/2020).

16. Ústavný súd sa pre účely posúdenia ústavnej sťažnosti sťažovateľa podrobne oboznámil jednak s obsahom právnej úpravy aplikovanej vo veci sťažovateľa a tiež s obsahom odôvodnenia prvostupňového rozsudku krajského súdu a namietaného rozsudku najvyššieho súdu, a to v súlade so svojím ustáleným právnym názorom, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a druhostupňového súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože tieto konania z hľadiska ich predmetu tvoria jeden celok. Uvedené závery zahŕňajú aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového súdu, ako aj druhostupňového súdu), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

17. 1. Podľa § 191 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z. policajt musí byť uvoľnený zo služobného pomeru, ak o to požiada. Žiadosť o uvoľnenie zo služobného pomeru musí byť písomná a doručená nadriadenému, inak je neplatná.

Podľa § 191 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z. z. deň, v ktorom sa žiadosť o uvoľnenie zo služobného pomeru doručí nadriadenému, sa považuje za deň doručenia žiadosti.

Podľa § 191 ods. 3 zákona č. 73/1998 Z. z. žiadosť o uvoľnenie zo služobného pomeru podáva policajt spravidla prostredníctvom bezprostredne nadriadeného tomu nadriadenému, ktorý je oprávnený rozhodnúť o uvoľnení policajta zo služobného pomeru. Ak sa žiadosť o uvoľnenie zo služobného pomeru nepodáva na predpísanom tlačíve, je policajt povinný na vyzvanie toto tlačívo vyplniť; žiadosť o uvoľnenie zo služobného pomeru sa pripojí k vyplnenému predpísanému tlačívu.

Podľa § 191 ods. 4 zákona č. 73/1998 Z. z. ak policajt písomne oznámi, že žiadosť o uvoľnenie zo služobného pomeru berie späť, skôr ako je o nej rozhodnuté, a príslušný nadriadený so späťvzatím tejto žiadosti súhlasí, konanie o uvoľnení sa tým bez ďalšieho opatrenia končí.

Podľa § 191 ods. 5 zákona č. 73/1998 Z. z. súhlas so späťvzatím žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru potvrdí nadriadený svojím podpisom na tejto žiadosti.

Podľa § 191 ods. 6 zákona č. 73/1998 Z. z. ak príslušný nadriadený so späťvzatím žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru nesúhlasí, bezodkladne to oznámi policajtovi.

Podľa § 191 ods. 7 zákona č. 73/1998 Z. z. služobný pomer podľa odseku 1 sa skončí uplynutím dvoch kalendárnych mesiacov, ak sa policajt a nadriadený nedohodnú inak. Lehota pre skončenie služobného pomeru začína plynúť prvým dňom kalendárneho mesiaca nasledujúceho po doručení žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru nadriadenému.

Podľa § 191 ods. 8 zákona č. 73/1998 Z. z. rozhodnutie o skončení služobného pomeru uvoľnením oznámi nadriadený policajtovi najneskôr do jedného mesiaca odo dňa doručenia jeho žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru.

17.2. Podľa § 222 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z. lekárska posudková činnosť zahŕňa posudzovanie

- a) zdravotnej spôsobilosti občana podľa § 14a,
- b) zdravotnej spôsobilosti policajta na ďalší výkon štátnej služby,
- c) lekárskeho návrhu na preventívnu rehabilitáciu formou liečebno-preventívnej starostlivosti.

Podľa § 222 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z. z. zdravotná spôsobilosť sa na základe posúdenia zdravotného stavu určuje zdravotnou klasifikáciou takto:

- a) zdravotná klasifikácia A – spôsobilý na výkon štátnej služby policajta,
- b) zdravotná klasifikácia C – spôsobilý na výkon štátnej služby policajta s obmedzením,
- c) zdravotná klasifikácia D – nespôsobilý na výkon štátnej služby policajta.

Podľa § 222 ods. 3 zákona č. 73/1998 Z. z. lekársku posudkovú činnosť vykonáva služobný posudkový lekár, služobný hlavný posudkový lekár a orgány lekárskej posudkovej činnosti.

Podľa § 222 ods. 4 zákona č. 73/1998 Z. z. orgánmi lekárskej posudkovej činnosti sú lekárska komisia a ústredná lekárska komisia. Orgány lekárskej posudkovej činnosti zriaďuje ministerstvo.

Podľa § 222 ods. 5 zákona č. 73/1998 Z. z. lekárska komisia vykonáva posudkovú činnosť podľa odseku 1 písm. b) a c).

Podľa § 222 ods. 6 zákona č. 73/1998 Z. z. ústredná lekárska komisia rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému podľa odseku 1 písm. b).

Podľa § 223 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z. prieskumné konanie zamerané na posúdenie zdravotného stavu alebo zmeny zdravotného stavu policajta, pri ktorom sa určuje zdravotná spôsobilosť na ďalší výkon štátnej služby ustanovením zdravotnej klasifikácie a súvislosti choroby alebo úrazu s výkonom štátnej služby, vykonávajú príslušné lekárske komisie.

Podľa § 223 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z. z. ak je schopnosť policajta na výkon štátnej služby zo zdravotných dôvodov dlhodobo zmenená, určí mu príslušná lekárska komisia zdravotnú klasifikáciu a potrebné obmedzenie výkonu štátnej služby.

Podľa § 223 ods. 3 zákona č. 73/1998 Z. z. ak sa policajtovi pri prieskumnom konaní zistila nespôsobilosť na ďalší výkon štátnej služby, môže policajt požiadať o posúdenie zdravotného stavu na účely sociálneho zabezpečenia alebo sociálneho poistenia.

17.3. Podľa § 250 ods. 1 písm. c) zákona č. 73/1998 Z. z. neplatný je právny úkon, ktorý nebol urobený slobodne, vážne, určite alebo zrozumiteľne.

17.4. Podľa čl. 1 ods. 1 písm. b) Nariadenia ministerstva vnútra č. 139 z 19. októbra 2015 o lekárskej posudkovej činnosti v Policajnom zbore (ďalej len „nariadenie ministerstva vnútra č. 139“) toto nariadenie upravuje lekársku posudkovú činnosť vykonávanú u príslušníka Policajného zboru (ďalej len „policajt“).

Podľa čl. 2 ods. 2 nariadenia ministerstva vnútra č. 139 lekársku posudkovú činnosť vykonáva

- a) služobný posudkový lekár (ďalej len „posudkový lekár“),
- b) služobný hlavný posudkový lekár (ďalej len „hlavný posudkový lekár“),
- c) orgány lekárskej posudkovej činnosti.

Podľa čl. 2 nariadenia ministerstva vnútra č. 139 orgány lekárskej posudkovej činnosti sú ustanovené osobitným predpisom, a to § 222 ods. 4 zákona č. 73/1998 Z. z. (lekárska komisia a ústredná lekárska komisia).

Podľa čl. 2 ods. 2 písm. a) nariadenia ministerstva vnútra č. 139 lekárska komisia ministerstva vnútra vykonáva prieskumné konanie zamerané na posúdenie zdravotného stavu alebo zmeny zdravotného stavu policajta, na rozhodovanie o jeho zdravotnej spôsobilosti na ďalší výkon štátnej služby určením zdravotnej klasifikácie,

Podľa čl. 3 ods. 1 nariadenia ministerstva vnútra č. 139 na základe posúdenia zdravotného stavu občana alebo policajta sa vykonáva určovanie zdravotnej klasifikácie podľa prílohy, ktorú tvorí zoznam chorôb a úrazov podľa diagnostických znakov, v súlade s desiatou revíziou medzinárodnej štatistickej klasifikácie chorôb a príbuzných zdravotných problémov. Príloha sa člení na stĺpce I až III, v ktorých sú uvedené zdravotné klasifikácie zodpovedajúce jednotlivým chorobám a príbuzným zdravotným problémom podľa diagnostických znakov.

Podľa čl. 3 ods. 5 nariadenia ministerstva vnútra č. 139 podľa stĺpca III sa posudzuje zdravotný stav policajta.

Podľa čl. 3 ods. 6 nariadenia ministerstva vnútra č. 139 pri určení zdravotnej klasifikácie C – spôsobilý na výkon štátnej služby policajta s obmedzením, posudkový lekár v Lekárskom vysvedčení alebo orgány lekárskej posudkovej činnosti v rozhodnutí súčasne uvedú obmedzenie výkonu štátnej služby zodpovedajúce zdravotnému stavu občana alebo policajta, prípadne ďalšie odporúčania na ochranu jeho zdravia.

Podľa čl. 3 ods. 7 nariadenia ministerstva vnútra č. 139 ak je policajtovi v prieskumnom konaní určená zdravotná klasifikácia D – nespôsobilý na výkon štátnej služby policajta, vystaví sa policajtovi potvrdenie o dočasnej neschopnosti na výkon štátnej služby pre chorobu alebo úraz (ďalej len „dočasná neschopnosť služby“), pokiaľ už takéto potvrdenie nemá vystavené. Dočasná neschopnosť služby sa policajtovi skončí dňom skončenia jeho služobného pomeru, najneskôr však uplynutím doby uvedenej v osobitnom predpise (ďalej len „podporná doba“).

Podľa čl. 5 ods. 1 nariadenia ministerstva vnútra č. 139 na účely určenia zdravotnej spôsobilosti policajta na ďalší výkon štátnej služby sa vykonáva prieskumné konanie.

Podľa čl. 5 ods. 2 nariadenia ministerstva vnútra č. 139 prieskumné konanie sa vykonáva na

- a) návrh všeobecného lekára, s ktorým má policajt podpísanú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti (ďalej len „určený lekár“),
- b) návrh nadriadeného,
- c) žiadosť policajta.

Podľa čl. 5 ods. 5 nariadenia ministerstva vnútra č. 139 v prieskumnom konaní lekárska komisia ministerstva posudzuje zdravotný stav policajta, určuje jeho zdravotnú spôsobilosť na ďalší výkon štátnej služby ustanovením zdravotnej klasifikácie podľa stĺpca III a zároveň stanovuje súvislosť choroby alebo úrazu s výkonom štátnej služby.

Podľa čl. 9 písm. a) nariadenia ministerstva vnútra č. 139 s posudkovým lekárom spolupracuje pri výkone lekárskej posudkovej činnosti určený lekár, ktorý v rámci tejto spolupráce rozhoduje o dočasnej neschopnosti služby policajta a s posudkovým lekárom prerokúva trvanie dočasnej neschopnosti služby, ak táto trvá dlhšie ako 21 dní, zároveň stanoví policajtovi dočasne neschopnému služby liečebný režim, ktorý zaznamená na potvrdení o dočasnej neschopnosti služby a do zdravotnej dokumentácie policajta.

V zmysle prílohy nariadenia ministerstva vnútra č. 139 afektívne poruchy označené kódom F30-F39 v stĺpci III (posúdenie zdravotného stavu policajta):

1. Sú pri trvalých alebo dlhotrvajúcich poruchách duševnej činnosti alebo trvalých následkoch, pri plnom návrate normálnej duševnej činnosti, ale so zvyškovými prejavmi zo strany CNS, alebo pri poruche jej funkcie kvalifikované zdravotnou klasifikáciou D, teda nespôsobilý na výkon štátnej služby policajta.
2. Sú pri úplnej úprave duševného stavu, po ústupe príznakov poruchy kvalifikované zdravotnou klasifikáciou C-D, teda spôsobilý na výkon štátnej služby policajta s obmedzením – nespôsobilý na výkon štátnej služby policajta, a to s poznámkou, že zdravotná klasifikácia C v stĺpci III sa

uplatní len ak je policajt bez liečby, úprava duševného stavu je zistená psychiatrickým vyšetrením a verifikovaná vyšetrením klinického psychológa.

18. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na obsah žalobných dôvodov prezentovaných sťažovateľom v podanej žalobe. Sťažovateľ v nej dôvodil, že na základe žiadosti, ktorú mal podať 8. novembra 2016, bol personálnym rozkazom z 18. novembra 2016 uvoľnený zo služobného pomeru policajta k 31. decembru 2016, keď mu bol tento personálny rozkaz oznámený 6. decembra 2016. Uviedol, že už 30. novembra 2016 namietal, že žiadosť o uvoľnenie zo služobného pomeru nepodal slobodne, ale pod nátlakom nadriadeného a na intervenciu posudkového lekára, a uviedol, že trvá na tom, aby jeho služobný pomer pokračoval. Nadriadený sťažovateľa mal na základe tejto námietky zvolať pracovné stretnutie, na ktoré sťažovateľa neprizval a na ktorom bolo rozhodnuté, že sa na žiadosť žalobcu o pokračovanie v služobnom pomere neprihliadne. Sťažovateľ v žalobnej argumentácii namietal, že napadnuté rozhodnutie neobsahuje odôvodnenie, z akých dôvodov nebolo žalobcovej žiadosti o pokračovanie v služobnom pomere vyhovené. Postup svojho nadriadeného a príslušného posudkového lekára podľa jeho názoru zodpovedal zákonnému vymedzeniu psychického nátlaku, keď z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia žalovaného vyplýva, že mu tieto fakty boli známe, avšak ich interpretuje ako legitímny postup. Ozrejmil, že 27. októbra 2016 prijal sms – správu o tom, že môže nastúpiť do služby k 5. novembru 2016. Na základe odporúčania odborného lekára a žiadosti sťažovateľa ho jeho obvodná lekárka uznala práceneschopným od 5. novembra 2016. Po tom, čo sťažovateľ odovzdal 2. novembra 2016 nadriadenému na pracovisku oznámenie o ukončení práceneschopnosti, tento inicioval telefonát jeho obvodnej lekárke s tým, že jej bolo prikázané trvanie práceneschopnosti sťažovateľa. Sťažovateľ sa z iniciatívy nadriadeného následne 4. novembra 2016 stretol s posudkovým lekárom, ktorý ho informoval o tom, že jeho diagnóza ho diskvalifikuje zo spôsobilosti na výkon štátnej služby policajta. Sťažovateľ v žalobnej argumentácii poukázal na to, že žalovaný uznal v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, že to bol posudkový lekár, ktorý rozhodol o pokračovaní práceneschopnosti sťažovateľa a nemožnosti jej ukončenia, pričom v odôvodnení nesprávne argumentoval, že bol posudkový lekár k takémuto postupu oprávnený. Bol však toho názoru, že posudkový lekár nebol oprávnený nahrádzať závery obvodnej lekárky a odborného lekára a rozhodovať o trvaní jeho práceneschopnosti, takýmto postupom prekročil svoju právomoc a spoločne s nadriadeným sťažovateľa vytvorili naňho neprípustný psychický tlak. Sťažovateľ namietal, že pokiaľ bol žalovaný presvedčený o závažnosti jeho zdravotného stavu, ktorý ho robil nespôsobilým pre výkon služby policajta, mal iniciovať riadne vyšetrenie zdravotného stavu, nie ovplyvňovať obvodného lekára a určovať práceneschopnosť sťažovateľa. Podľa neho depresívna epizóda, keď bol prepustený z liečby v stabilizovanom stave a tiež do služby, nie je automaticky dôvodom na to, aby bol vyhlásený za neschopného na výkon služby, ako ho o tom zavádzal posudkový lekár. Ako dôkazy pripojil k žalobnej argumentácii potvrdenie o dočasnej práceneschopnosti, z ktorého je zrejmé, že bolo na ňom dodatočne preškrtnuté ukončenie práceneschopnosti, ďalej lekársku správu odborného lekára z 31. októbra 2016, z ktorej je zrejmé, že bol zdravotný stav sťažovateľa dobrý a bolo doporučené ukončenie práceneschopnosti, a tiež lekársku správu obvodnej lekárky z 10. novembra 2016, v ktorej sa konštatuje, že na odporúčenie posudkového lekára práceneschopnosť sťažovateľa pokračuje.

Krajský súd v odôvodnení prvostupňového rozsudku zhrnul, že sťažovateľ v podanej žalobe uplatnil dve skupiny konkretizovaných dôvodov, a to nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia správneho orgánu (rozhodnutia prezidenta Policajného zboru) pre chýbajúce odôvodnenie, z akých dôvodov nebolo vyhovené sťažovateľovej žiadosti o zotrvanie v služobnom pomere, a tiež nesprávne právne posúdenie, keď žiadosť sťažovateľa o uvoľnenie zo služobného pomeru nebola posúdená ako právny úkon, ktorému chýbala podstatná náležitosť, a to slobodná vôľa, v dôsledku čoho bol podľa sťažovateľa právny úkon neplatný.

Krajský súd v prvom rade konštatoval, že námietka sťažovateľa o nezákonnosti napadnutého rozhodnutia pre chýbajúce dôvody je neopodstatnená, pretože predmetné rozhodnutie netrpí nedostatkom zákonom stanovených náležitostí odôvodnenia v zmysle § 241 zákona č. 73/1998 Z. z. Podľa vyjadrenia krajského súdu žalovaný (ministerstvo vnútra) v napadnutom rozhodnutí uviedol, že sa prvostupňový správny orgán zaoberal sťažovateľovou žiadosťou o anulovaní pôvodnej žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru, pričom nadriadený nesúhlasil s požiadavkou sťažovateľa, aby sa na túto žiadosť neprihliadalo, teda nesúhlasil ani s anulovaním a ani so späťvzatím, o čom sťažovateľ písomne informoval 6. decembra 2016. Podľa vyjadrenia krajského súdu nebolo povinnosťou nadriadeného zdôvodňovať svoj nesúhlas so späťvzatím žiadosti sťažovateľa, keďže mu zákon takúto povinnosť neukladá. Podľa krajského súdu obsahovalo napadnuté rozhodnutie dostatočnú argumentáciu, v ktorej žalovaný vysvetlil sťažovateľovi, ako dospel k záveru, že predmetná žiadosť o uvoľnenie zo služobného pomeru bola platným právnym úkonom.

V druhom rade krajský súd argumentoval, že sťažovateľ v žalobe síce predstrel tvrdenie, že naňho nadriadený spolu s posudkovým lekárom vyvíjali nátlak, avšak nijako nezdôvodnil, v čom konkrétne mal tento nátlak spočívať. V nadväznosti na to uviedol, že predmetom súdneho prieskumu bolo napadnuté rozhodnutie žalovaného aj konanie, ktoré mu predchádzalo. Konanie sa podľa jeho vyjadrenia začalo podaním žiadosti sťažovateľa o uvoľnenie zo služobného pomeru 8. novembra 2016, o ktorej sťažovateľ tvrdil, že bola neplatným právnym úkonom, a z tohto dôvodu sa krajský súd zaoberal aj posudzovaním okolností, za ktorých bola predmetná žiadosť podaná a skutočnosťami, ktoré nastali pred začatím preskúmaného konania. Na základe obsahu napadnutého rozhodnutia a administratívneho spisu vyvodil skutkové závery, že sa sťažovateľ dostavil s príslušnou zdravotnou dokumentáciou k posudkovému lekárovi, ktorý ho informoval, že diagnóza sťažovateľa ho v zmysle interného právneho predpisu diskvalifikuje ako nespôsobilého na výkon štátnej služby policajta, čo bude mať v jeho prípade za následok postup v zmysle § 222 ods. 1 písm. b), ods. 2 a ods. 3 zákona č. 73/1998, teda posúdenie jeho zdravotného stavu lekárskou komisiou a uvoľnenie zo štátnej služby policajta vzhľadom na uvedenú diagnózu, čomu sa môže sťažovateľ vyhnúť podaním žiadosti o uvoľnenie. Podľa neho je posudkový lekár oprávnený k posudzovaniu zdravotného stavu policajta v zmysle citovaného zákona a tiež špecifikovaného interného predpisu, pričom tak robí v spolupráci s obvodným lekárom policajta. Krajský súd bol tak toho názoru, že postup dotknutého posudkového lekára mal oporu v právnej úprave, pričom to, že posudkový lekár informoval sťažovateľa o tom, že pri jeho diagnóze bude u neho iniciované prieskumné konanie a alternatívou preňho je podanie žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru, nemožno považovať za nátlak, teda bezprávnú vyhrážku. Uzavrel, že bol postup žalovaného, ktorý posúdil žiadosť sťažovateľa o uvoľnenie zo služobného pomeru ako platný právny úkon, správny.

19. Najvyšší súd v odôvodnení namietaného rozsudku prezentoval skutkové závery totožné so závermi prvostupňového rozsudku krajského súdu. Ďalej odkázal na ustanovenia § 191 zákona č. 73/1998 Z. z. a interpretoval, že v prvom odseku je zakotvená povinnosť príslušného orgánu uvoľniť zo služobného pomeru policajta, ktorý o to požiada, v štvrtom odseku je prostredníctvom normatívnej úpravy zakotvená možnosť správnej úvahy príslušného orgánu vo vzťahu k rozhodnutiu, či bude súhlasiť so späťvzatím žiadosti o uvoľnenie. Najvyšší súd v nadväznosti na to konštatoval, že ho obsah spisu, predovšetkým zápisnica z pracovného stretnutia zo 6. decembra 2016, z ktorej je zrejmé, že si riaditeľ krajského riaditeľstva na účel náležitého posúdenia žiadosti sťažovateľa o anulovanie, resp. späťvzatie žiadosti sťažovateľa o uvoľnenie zo služobného pomeru, zabezpečil podklady v podobe vyjadrenia subjektov zúčastnených na predmetnej porade, presvedčili, že správna úvaha, výsledkom ktorej bol nesúhlas so späťvzatím, nebola svojvoľná a nevybočila z medzí ustanovených zákonom. K namietanej neprítomnosti sťažovateľa na tejto porade najvyšší súd dôvodil, že z § 191 ods. 4 citovaného zákona povinnosť príslušného orgánu predvolať sťažovateľa na takéto stretnutie nevyplýva, preto postup príslušného orgánu nemožno považovať za nezákonný. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa o absencii slobodnej vôle a s ňou spojenou neplatnosťou právneho úkonu najvyšší súd v podstate prevzal právny záver a úvahy prvostupňového rozhodnutia, že sa sťažovateľovi nepodarilo hodnoverne preukázať existenciu kvalifikovaného nátlaku na jeho osobu, keďže konanie posudkového lekára predstavovalo informovanie o zákonných alternatívach ďalšieho postupu vo veci jeho zdravotného stavu.

20. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom oboch rozhodnutí všeobecných súdov, ako aj s obsahom príloh ústavnej sťažnosti sťažovateľa je toho názoru, že písomné podanie sťažovateľa v administratívnom konaní z 30. novembra 2016, ktoré sťažovateľ adresoval svojmu nadriadenému, predstavovalo vo svojej podstate námietku neplatnosti právneho úkonu – inkriminovanej žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru podanej 8. novembra 2016, kde sťažovateľ argumentoval nedostatkom slobodnej vôle pod vplyvom bezprávnej vyhrážky zo strany nadriadeného v súčinnosti so špecifikovaným posudkovým lekárom žalovaného správneho orgánu. Toto je právna otázka, ktorá bola podstatná a ktorá mala byť v kontexte argumentácie sťažovateľa náležite zodpovedaná v administratívnom konaní v napadnutom rozhodnutí prezidenta Policajného zboru a následne aj v konaní pred všeobecnými súdmi.

21. V odôvodnení prvostupňového rozsudku prezentoval krajský súd skutkový záver, ktorý sa stal podkladom na právny záver uvedeného rozsudku krajského súdu a tiež namietaného rozsudku najvyššieho súdu, v ktorých oba všeobecné súdy konštatovali, že konanie posudkového lekára vlastne predstavovalo regulárne informovanie o zákonných alternatívach ďalšieho postupu vo veci zdravotného stavu sťažovateľa, ktoré nemožno považovať za neprípustný nátlak, teda bezprávnu vyhrážku. V konkrétnosti krajský súd predostrel skutkový záver, podľa ktorého sa sťažovateľ dostavil s príslušnou zdravotnou dokumentáciou k posudkovému lekárovi, ktorý ho informoval, že diagnóza sťažovateľa v zmysle interného právneho predpisu diskvalifikuje ako nespôsobilého na výkon štátnej služby policajta, čo bude mať v jeho prípade za následok postup v zmysle § 222 ods. 1 písm. b), ods. 2 a ods. 3 zákona č. 73/1998, teda posúdenie jeho zdravotného stavu lekárskou

komisiou a uvoľnenie zo štátnej služby policajta vzhľadom na uvedenú diagnózu, čomu sa môže sťažovateľ vyhnúť podaním žiadosti o uvoľnenie.

22. Z právnej úpravy aplikovateľnej vo veci sťažovateľa, konkrétne z prílohy nariadenia ministerstva vnútra č. 139 vyplýva, že pri afektívnych poruchách označených kódom F30 až F39 v stĺpci III vzťahujúcom sa na posudzovanie zdravotného stavu policajta (u sťažovateľa v zmysle „Potvrdenia o dočasnej pracovnej neschopnosti“ je jeho diagnóza označená kódom F33.8, teda spadá pod zmienené afektívne poruchy) sú prípady pri trvalých alebo dlhotrvajúcich poruchách duševnej činnosti alebo trvalých následkoch, pri plnom návrate normálnej duševnej činnosti, ale so zvyškovými prejavmi zo strany CNS alebo pri poruche jej funkcie kvalifikované zdravotnou klasifikáciou D, teda nespôsobilosťou na výkon štátnej služby policajta, avšak v prípadoch pri úplnej úprave duševného stavu, po ústupe príznakov sú uvedené afektívne poruchy kvalifikované zdravotnou klasifikáciou C-D, teda spôsobilosťou na výkon štátnej služby policajta s obmedzením – nespôsobilosťou na výkon štátnej služby policajta, a to s poznámkou, že zdravotná klasifikácia C v stĺpci III sa uplatní, len ak je policajt bez liečby, úprava duševného stavu je zistená psychiatrickým vyšetrením a verifikovaná vyšetrením klinického psychológa.

23. Z obsahu oboch rozsudkov vyplýva, že všeobecné sudy vyvodili čiastkový právny záver o regulárnosti postupu posudkového lekára, ktorý mal podľa ich vyjadrenia sťažovateľa pravdivo informovať o obsahu právnej úpravy vzťahujúcej sa na jeho ochorenie, bez toho, aby na obsah dotknutej internej právnej úpravy poukázali, analyzovali ju a konfrontovali ju so skutkovými okolnosťami týkajúcimi sa zdravotného stavu sťažovateľa vyplývajúcimi z relevantných dôkazov (dokumenty zaznamenávajúce zdravotný stav sťažovateľa). Z predchádzajúceho bodu odôvodnenia tohto nálezu je totiž na prvý pohľad zrejmé, že informácie o vplyve diagnózy sťažovateľa na jeho spôsobilosť k výkonu služby, ktoré posudkový lekár sťažovateľovi iniciatívne sprostredkoval, boli oklieštené, nekomplexné, a teda nespoľahlivé a nekorektné.

24. Ústavný súd poukazuje na to, že skutkové okolnosti prípadu sťažovateľa tak, ako sú prezentované v jednotlivých rozhodnutiach, sú neprehliadnuteľné a zjavne signalizujú, že sa sťažovateľ, ktorý prekonal zložitejšie zdravotné obdobie, keď ho následne lekár špecialista síce uznal práceschopným, no napriek tomu sa ocitol na „nútenej“ dočasnej pracovnej neschopnosti s pocitom neistoty budúceho profesného života, nachádzal pod silným psychickým tlakom. Konanie posudkového lekára, ktorý síce bol v zmysle citovanej internej právnej úpravy [čl. 9 písm. a) nariadenia ministerstva vnútra č. 139] oprávnený prerokovať so všeobecnou lekárkou sťažovateľa trvanie jeho dočasnej služobnej neschopnosti, no napriek tomu, že nemal zákonnú kompetenciu ustaľovať zdravotnú spôsobilosť sťažovateľa na ďalší výkon štátnej služby policajta, iniciatívne sprostredkoval sťažovateľovi oklieštené informácie ovplyvňujúce jeho rozhodovanie, vyznieva v okolnostiach prípadu sťažovateľa nátlakovo, neprofesionálne a netransparentne.

25. Ústavný súd zdôrazňuje, že fakty každého prípadu sú jedinečné, a preto je potrebné vychádzať z individuálnych okolností konkrétneho prípadu. Aj vtedy, ak sú špecifické okolnosti posudzovanej veci zložité alebo netypické, je konajúci súd povinný urobiť všetko pre spravodlivé vyriešenie veci.

Súčasťou práva na spravodlivý proces je nadväznosť medzi skutkovými zisteniami a prijatými právnymi závermi. Nátlakové konanie nemôže súd v demokratickom právnom štáte aprobovať. Aj v prostredí silových zložiek má ochrana slobody vôle svoje miesto.

26. Ústavný súd dospel k záveru, že namietaný rozsudok najvyššieho súdu nespĺňa atribúty ústavne akceptovateľného rozhodnutia súdu, pretože v ňom prijaté právne závery boli ustálené ústavne nekonformným spôsobom. V namietanom rozsudku najvyššieho súdu tak došlo k arbitrárnemu posúdeniu otázky neplatnosti právneho úkonu. V dôsledku toho neposkytuje odôvodnenie namietaného rozsudku dostatok relevantných dôvodov na najvyššom súdom prijatý záver o nedôvodnosti kasačnej sťažnosti sťažovateľa.

27. Z uvedených dôvodov namietaný rozsudok najvyššieho súdu porušuje základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Zrušenie rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie

28. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti a svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody, takéto rozhodnutie zruší. Môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie. Keďže ústavný súd konštatoval porušenie označených práv sťažovateľa zaručených ústavou a dohovorom, tak ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia, v zmysle § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde namietaný rozsudok najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil Najvyššiemu správneému súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu), v ktorom je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

VI.

Trovy konania

29. Sťažovateľ si uplatnil aj náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastúpením. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Zároveň vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2020, ktorá bola 1 087 eur, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2021. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2021 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 181,17 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,87 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 192,04 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2021, za tri úkony právnych služieb (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku najvyššieho súdu) predstavuje sumu 576,12 eur. Ústavný súd teda priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej sume 576,12 eur (bod 3 výroku rozhodnutia).

30. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu